

Finanšu ministrija

Smilšu iela 1, Rīga, LV-1919, tālr. 67095689, 67095578, fakss 67095503, e-pasts pasts@fm.gov.lv, www.fm.gov.lv

Rīgā

06.11.2017. Nr. 2-7-03/77 95
Uz 03.10.2017. 20/A-1868-jur-kol
16.10.2017. Nr. 45/L-1901-jur-kol

Pēc pievienotā saraksta

Informācijai
Ministru prezidentam
Mārim Kučinskim

*Par valsts budžeta veidošanas procesu
un atbalstu nevalstiskajam sektoram*

Saskaņā ar Ministru prezidenta 2017.gada 5.oktobra rezolūciju Nr.20/A-1868-jur-kol Finanšu ministrijai, Labklājības ministrijai, Satiksmes ministrijai, Kultūras ministrijai, Ekonomikas ministrijai, Izglītības un zinātnes ministrijai, Tieslietu ministrijai un Veselības ministrijai normatīvajos aktos noteiktajā termiņā jāsniedz savstarpēji saskaņotu atbildi Memoranda padomes nevalstisko organizāciju locekļiem par 2017.gada 3.oktobra kolektīvo iesniegumu "Par valsts budžeta veidošanas procesu un atbalstu nevalstiskajam sektoram" un saskaņā ar Ministru prezidenta 2017.gada 16.oktobra rezolūciju Nr.45/L-1901-jur-kol Finanšu ministrijai sadarbībā ar Valsts kanceleju jāsniedz atbildi nevalstiskajām organizācijām par procesu, kā tiek veidots Latvijas valsts budžets.

Vēršam uzmanību, ka 2017.gada 3.oktobra Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes (turpmāk – Memoranda padome) nevalstisko organizāciju locekļu vēstulē pausts piecu no astoņām Memoranda padomes sastāvā esošajām nevalstiskajām organizācijām viedoklis, līdz ar to šī vēstule nav uzskatāma par kopējo un oficiālo Memoranda padomes sastāvā esošo nevalstisko organizāciju viedokli.

Likums par budžetu un finanšu vadību nosaka, ka budžets ir līdzeklis valsts politikas realizācijai ar finansiālām metodēm. Budžets ir valdības finansiālās darbības un vadības pamatā. Tā mērķis ir noteikt un pamatot, kādi līdzekļi nepieciešami valdībai, citām valsts institūcijām un pašvaldībām to valsts pienākumu izpildei, kuru finansēšana noteikta ar tiesību aktiem.

Valsts budžeta sagatavošanas procesā tiek ievēroti Ministru kabinetā un Saeimā atbalstītie tiesību akti un attīstības plānošanas dokumenti un tajos noteiktās darbības, kā rezultātā tiek veidots un izstrādāts valsts budžeta projekts, iekļaujot šīs aktivitātes valsts budžeta programmās un apakšprogrammās.

Tiesību akta izstrādes procesā tiek ievērota Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra instrukcijā Nr.19 "Tiesību akta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība" noteiktā kārtība, un tiesību aktu anotācijās tiek iekļauta visa informācija par tiesību akta izstrādes procesā notikušo sabiedrības līdzdalības procesu un komunikācijas aktivitātēm – piemēram, informācija par

sabiedrības informēšanas pasākumiem, kas tikuši organizēti tiesību akta izstrādes laikā, informācija par visiem sabiedrības līdzdalības veidiem tiesību akta izstrādes procesā u.c. Savukārt attīstības plānošanas dokumentu izstrādes procesā tiek ievērota Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumos Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā" noteiktā kārtība, lai sekmētu efektīvu, atklātu, ietverošu, savlaicīgu un atbildīgu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā, tādējādi paaugstinot plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm.

Ievērojot minēto, norādām, ka valsts budžeta izstrāde ir nesaraujami saistīta ar šīm aktivitātēm, jo tā balstās uz tiesību aktos un attīstības plānošanas dokumentos noteikto. Tādējādi ļoti nozīmīga ir nevalstisko organizāciju piedalīšanās politikas plānošanas dokumentu izstrādē un nozares politikas mērķu un uzdevumu noteikšanā.

Latvijā nevalstiskajam sektoram ir augsta iesaistes pakāpe valsts budžeta veidošanas procesā, pat salīdzinot ar attīstītajām Eiropas valstīm, ar kurām esam šos jautājumus pārrunājuši. Nevalstiskā sektora līdzdalību budžeta veidošanā nodrošina arī Nacionālā trīspusējās sadarbības padome, kas ir nacionālā līmeņa trīspusējā sociālā dialoga institūcija Latvijā. Lai sekmētu Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memorandā noteikto mērķu sasniegšanu ir izveidota Memoranda padome. Bez tam informācijas apmaiņas un sadarbības uzlabošanas nolūkos nozaru ministrijas ir izveidojušas dažādas ar nevalstiskā sektora iesaisti saistītas konsultatīvās padomes (piemēram, Ekonomikas ministrijā – Tautsaimniecības padome, Veselības ministrijā – Veselības nozares stratēģiskā padome, Kultūras ministrijā – "Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.-2018.gadam" īstenošanas uzraudzības padome, Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome, Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai, Labklājības ministrijai – Invaliditātes lietu nacionālā padome, Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja u.c.), vada darba grupas un diskusijas sabiedrības nodrošināšanai un uz pierādījumiem balstītu, izvērstu lēmumu pieņemšanai. Minēto padomju sastāvos ir arī nevalstisko organizāciju pārstāvji. Šinīs padomēs tiek izskatīti nozarēm būtiski jautājumi, lai iespējami plašākā lokā vienotos par dažādām aktivitātēm. Tāpat nozares ministrijas ir atvērtas sadarbībai ar nevalstiskajām organizācijām, dažādām institūcijām un sabiedrības grupām. Izstrādājot nozaru normatīvos aktus un politikas plānošanas dokumentus, nevalstiskās organizācijas tiek aicinātas piedalīties organizētajās diskusijās, lai vecinātu nozares politikas veidošanu un īstenošanu. Papildus minētajam, Memoranda padomei atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumiem Nr.300 "Ministru kabineta kārtības rullis" un citu institūciju rakstiski izteiktajiem aicinājumiem ir tiesības deleģēt pārstāvjus dalībai Valsts sekretāru sanāksmēs, Ministru kabineta komitejas sēdēs un Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes sēdēs. 2017.gada 27.septembra Memoranda padomes sēdē tika izskatīts jautājums un apstiprināts Memoranda padomes deleģēts nevalstisko organizāciju pārstāvis dalībai Ministru kabineta komitejas sēdēs, kas dos būtisku uzlabojumu sadarbības veicināšanai ne tikai politikas plānošanas posmā, bet arī valsts budžeta izstrādē.

Līdz ar to uzskatām, ka jau šobrīd tiek nodrošināta pietiekama sabiedrības līdzdalība un nevalstisko organizāciju iesaiste valsts budžeta veidošanas procesā un no publisko finanšu vadības viedokļa problemātika šajā jautājumā Latvijā nepastāv.

Attiecībā par prioritārajiem pasākumiem – ministrijas par savā atbildībā esošajām nozarēm priekšlikumus sagatavo, pamatojoties uz Ministru kabineta 2012.gada 11.decembra noteikumiem Nr.867 "Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais un maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam", uz nacionālajā attīstības plānā un valsts aizsardzības koncepcijā, kā arī citos politikas plānošanas dokumentos un valdības rīcības plānā noteiktajām prioritātēm un mērķiem. Minētajos prioritāro pasākumu pieteikumos tiek iekļauti arī papildus finanšu līdzekļu pieprasījumi pasākumiem, kuriem ir atsauces uz nozares ministriju sadarbībā ar citām institūcijām un nevalstiskajām organizācijām izstrādātajiem nozares normatīvajiem aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Līdz ar to šobrīd valsts budžeta papildu līdzekļu pieprasījumi un piešķirumi tiek nodrošināti nozaru politiku īstenošanai un nevalstiskajām organizācijām ir jārisina konkrētai nozarei aktuālie jautājumi tiešā sadarbībā ar attiecīgo nozaru ministrijām. Kā alternatīvu esošajai sistēmai, mūsu ieskatā var apskatīt vienotu pārstāvniecību prioritāro pasākumu iesniegšanas un izvērtēšanas jomā, kas varētu notikt jau esošās institucionālās struktūras ietvaros, piemēram, sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu, Pārresoru koordinācija centru vai Valsts kanceleju. Finanšu ministrijas pārziņā nav politikas vai nozares, kas būtu saistītas ar nevalstiskā sektora darbību.

Atbildot uz vēstulē minēto, ka nav publiski pieejama informācija par valdības atbalstīto papildu finansējumu nevalstiskajām organizācijām, vēršam uzmanību, ka valsts budžetā plānoto pasākumu caurskatāmību un saturisko izskaidrošanu nodrošina gadskārtējā valsts budžeta likuma paskaidrojumi. Budžeta paskaidrojumi nodrošina ļoti plašas un objektīvas informācijas pieejamību par budžetā iekļautajiem izdevumiem un sasniežamajiem nozaru rezultātiem. Ministriju sagatavotie gadskārtējā valsts budžeta paskaidrojumi pieejami Finanšu ministrijas mājas lapā (skatīt šeit: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/budzeta_paskaidrojumi/2017_gads2/), savukārt ar sagatavotajiem nākamā gada valsts budžeta paskaidrojumiem var iepazīties Ministru kabineta mājas lapā sadaļā "Tiesību aktu projekti" (skatīt šeit: <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/>).

Ar valsts budžetā plānoto līdzekļu izlietojumu nevalstiskajām organizācijām var iepazīties Valsts kases sagatavotajos budžeta izpildes pārskatos (skatīt šeit: <https://www.kase.gov.lv/parskati/latvijas-republikas-gada-parskats/2016>), kuros atbalsts nevalstiskajām organizācijām tiek atspoguļots ekonomiskās klasifikācijas kodos (EKK) EKK 3231 Produktu subsīdijas biedrībām un nodibinājumiem, EKK 3232 "Citas ražošanas subsīdijas biedrībām un nodibinājumiem", EKK 3263 "Valsts un pašvaldību budžeta dotācija biedrībām un nodibinājumiem", EKK 3264 "Valsts Kultūrkapitāla fonda pārskaitījumi fiziskām personām kultūras projektu īstenošanai", EKK 3291 "Subsīdijas un dotācijas biedrībām un nodibinājumiem Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajiem projektiem (pasākumiem)" un 3294 "Atmaksa biedrībām un nodibinājumiem par Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības projektu (pasākumu) īstenošanu".

Papildus jāatzīmē, ka iestādes sagatavojot gada publiskos pārskatus sadaļā "Komunikācija ar sabiedrību" sniedz plašu informāciju par sadarbību ar nevalstisko sektoru, t.i., norāda kāda bijusi sabiedrības iesaistīšana dažādu lēmumu pieņemšanas procesā. Vienlaikus minētā gada pārskata sadaļā "Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti" tiek sniegta informācija par darbības stratēģijās plānoto budžeta programmu un apakšprogrammu ietvaros finansētajām galvenajām aktivitātēm un to mērķiem, plānotajiem darbības rezultātiem, kā arī rezultātu izpildes analīzi un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējumu.

Vienlaikus vēršam uzmanību uz NVO fondā paredzētā finansējuma izlietojumu laika periodā no 2014.gada līdz 2016.gadam (skat. tabulu). Aplūkojot tabulā ietverto informāciju, var secināt, ka Sabiedrības integrācijas fonda programmā 02.00.00 "Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas" pēdējo trīs gadu vidējā neizpilde ir 20% gadā.

euro

	2014 plāns*	2014 izpilde**	2015 plāns*	2015 izpilde**	2016 plāns*	2016 izpilde**
Sabiedrības integrācijas fonda 02.00.00 - Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas	262 734	200 536	257 734	189 134	644 734	585 655

* saimnieciskā gada plāns ar izmaiņām

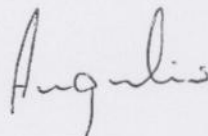
** atbilstoši Valsts kases pārskatam "Latvijas Republikas gada pārskats"

Atbilstoši labākajai starptautiskajai praksei un efektīvai publisko finanšu vadībai, valsts budžeta izdevumi ir vērsti uz sasaisti ar nozaru (politiku) rezultātiem, nevis sasaisti ar finansējuma saņēmēju juridisko formu, piemēram, biedrības vai nodibinājumi. Minēto sasaisti ar nozaru (politiku) rezultātiem nodrošina budžeta paskaidrojumos ietvertās politikas un resursu vadības kartes, kas faktiski atspoguļo attīstības plānošanas dokumentos un tiesību aktos noteikto rezultātu sasniegšanas pakāpi. Tieši šādā pašā veidā notiek pieteikumu iesniegšana prioritārajiem pasākumiem – prioritārie pasākumi ir vērsti uz attīstības plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu, izvirzot tiem atbilstošos snieguma rādītājus. Neatkarīgi no finansējuma saņēmēja, budžeta pārvaldības pamatā ir uz rezultātiem balstīta publisko resursu izlietošana.

Tādējādi spēkā esošā papildu finansējuma pieprasīšanas un piešķiršanas kārtība un budžeta pārvaldība kopumā ir atbilstoša valsts pārvaldes iekārtai un labākajai praksei publisko finanšu vadības jomā.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Finanšu ministrija aicina izmantot pastāvošo valsts budžeta veidošanas procesu un pilnā mērā efektīvi izmantot to finansējumu, kas jau šobrīd ir piešķirts nevalstiskajam sektoram, tajā skaitā nozaru ministriju budžetos.

Finanšu ministres vietā –
satiksmes ministrs

U. Augulis